

Citologia Clínica

2014/2015

Codi: 102888

Crèdits: 3

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2502442 Medicina	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Maria Nieves Combalia Soriano

Correu electrònic: MariaNieves.Combalia@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Enrique Lerma Puertas

Eva Maria Castella Fernandez

Margarita Alberola Ferranti

Prerequisits

Per a cursar l'assignatura és necessari que l'estudiant hagi assolit els coneixements bàsics d'Histologia i d'Anatomia Patològica general i específica dels diferents òrgans i sistemes, per tal que tinguin uns coneixements que garanteixin un bon seguiment i assoliment dels objectius d'aprenentatge plantejats.

Objectius

La citopatologia és la part de l'Anatomia Patològica que estudia les alteracions morfològiques i moleculars cel·lulars per el diagnòstic de les diferents patologies, principalment neoplàsiques.

L'objectiu concret seria proporcionar a l'estudiant coneixements sobre les indicacions i utilitat de l'estudi de les diferents mostres citològiques, aprendre a ser curosos en la recollida i transport de les mateixes per tal d'obtenir-ne la màxima rendibilitat, conèixer els diferents mètodes de tinció i processament depenent del tipus de mostra, conèixer els mètodes de treball i el procediment diagnòstic des del processament fins a la interpretació morfològica de les alteracions cel·lulars i el diagnòstic, i conèixer la importància de la correlació amb la clínica del pacient.

Competències

- Demostrar que comprèn els agents causants i factors de risc que determinen els estats de salut i el desenvolupament de la malaltia
- Demostrar que comprèn els mecanismes de les alteracions de l'estructura i de la funció dels aparells i sistemes de l'organisme en situació de malaltia
- Demostrar que comprèn les ciències bàsiques i els principis en els que es fonamenten
- Demostrar que comprèn les manifestacions de la malaltia sobre l'estructura i funció del cos humà

- Elaborar una orientació diagnòstica i establir una estratègia d'actuació raonada, valorant els resultats de l'anamnesi i l'exploració física, així com els resultats posteriors de les exploracions complementàries indicades
- Indicar les tècniques i procediments bàsics de diagnosi i analitzar i interpretar els resultats per precisar millor la naturalesa dels problemes
- Reconèixer el rol de la complexitat, la incertesa i la probabilitat en la presa de decisions de la pràctica mèdica
- Redactar històries clíniques, informes mèdics i altres registres mèdics de forma entenedora a tercers
- Valorar críticament i utilitzar les fonts d'informació clínica i biomèdica per obtenir, organitzar, interpretar i comunicar la informació científica i sanitària

Resultats d'aprenentatge

1. Conèixer i interpretar en el context fisiològic i patològic les principals tècniques aplicables per diagnosticar les diferents malalties.
2. Descriure les indicacions de les proves anatomo-patològiques
3. Elaborar una orientació diagnòstica i establir una estratègia d'actuació raonada per a cadascun dels microorganismes responsables de les diferents malalties.
4. Explicar les característiques dels agents causals, factors de risc i diagnòstic de les malalties infeccioses
5. Identificar les accions de prevenció i protecció enfront de les malalties infeccioses
6. Identificar les bases moleculars de les principals malalties neoplàstiques
7. Identificar les fonts d'informació per a pacients i professionals sobre proves analítiques i ser capaç d'avaluar-ne críticament els continguts.
8. Identificar les proves més eficients per a la prevenció, el diagnòstic i control de la terapèutica de les patologies humanes més freqüents
9. Identificar, de manera individualitzada, els aspectes biològics, epidemiològics (reservori i transmissió) i diagnòstic de les diferents malalties.
10. Obtenir de forma adequada les mostres clíniques necessàries per a la realització de les proves moleculars de diagnòstic microbiològic o citològic
11. Realitzar correctament l'entrevista i valorar la rellevància de cada signe i símptoma, per a poder orientar correctament els principals síndromes clínics en patologia.
12. Redactar adequadament informes del resultat de les proves de diferents tipus (analítiques, genètiques?)
13. Seleccionar la tècnica experimental que permeti desenvolupar una hipòtesi de treball i el procés diagnòstic
14. Valorar críticament els resultats de les tècniques moleculars de diagnòstic microbiològic i citològic i conèixer les seves limitacions
15. Valorar la necessitat, les indicacions i els costos i el risc-benefici de les tècniques moleculars de diagnòstic microbiològic o citològic.

Continguts

Programa dels crèdits de formació teòrica:

1- Citologia clínica: Introducció. Concepte. Tipus i processament de mostres. Utilitat de la citologia en el diagnòstic clínic.

2- Citologia del tracte genital femení I: Estructura del aparell genital femení. Canvis morfològics hormonals. Inflamació. Estudi dels principals microorganismes patògens. Epidemiologia del carcinoma de cèrvix. Lesions del epitel·li cervical uterí, classificació. Carcinoma d'endometri. Tumors mesenquimals uterins. Tumors annexials.

3- Citologia del tracte genital femení II: Tècniques citològiques de detecció del virus del papil·loma humà. Programa de cribratge del càncer de cèrvix.

4- Citologia en patologia mamària: Tipus de mostres. Patologia mamària benigna. Neoplàsies malignes. Estudi de ganglis axil·lars. Citologia de ganglis limfàtics: Indicacions i utilitat clínica. Processos inflamatoris i infecciosos. Limfomes. Metàstasi. Estudi citològic del gangli sentinella.

5- Citologia respiratòria: Tipus de mostres. Cel·lularitat normal. Patologia pulmonar benigna: infeccions pulmonars. Patologia pulmonar maligne: citologia dels processos neoplàsics pulmonars primaris i metastàtics. La citologia en l'estadiatge del càncer de pulmó. Punció aspiració de masses mediastíniques.

6- Citologia del sistema urinari: Tipus de mostres i obtenció de les mateixes. Citologia del carcinoma urotelial. Citologia del carcinoma de pròstata. Neoplàsies renals. Punció-aspiració de testicle. Citologia de líquids de cavitats orgàniques: Líquid pleural, pericàrdic i ascític. Processos reactius i benignes. Neoplàsies malignes.

7- Citologia osteoarticular i de parts toves: Tipus de mostres. Líquid articular: recompte cel·lular. Punció aspiració de tumoracions de parts toves i de tumors ossis.

8- Citologia del tracte digestiu: Tipus de mostres i obtenció de les mateixes. Tumors estromals gastrointestinals. Citologia del fetge, via biliar i pàncrees. Rentat peritoneal: indicacions i tècniques.

9- Citologia de cap i coll: Punció aspiració de les glàndules salivals: Citologia de les neoplàsies benignes i malignes de la glàndula salival. Sialoadenitis. Punció aspiració de la glàndula tiroide: Record histològic. Tiroïditis. Hiperplàsia. Neoplàsia. Carcinoma. Importància clínica del diagnòstic citològic en el maneig del nòdul tiroïdal.

10- Citologia del SNC i ocular: Líquid cefalorraquídi. Patologia reactiva i neoplàsica. Empremtes peroperatories. Estudi citològic de la conjuntiva ocular, tècnica i indicacions.

Seminaris

1- Punció aspiració amb agulla fina. Tècnica i processament. (1h)

2- Seminari de casos amb correlació clínico-patològica I: Tracte genital femení. Mama. Respiratori. Limfoide. Genitourinari. Avaluació pràctica. (2h)

3- Seminari de casos amb correlació clínico-patològica II: patologia ossea de parts toves. Tracte digestiu, fetge, pàncrees i via biliar. Glàndula salival. Tiroides. SNC. Avaluació pràctica. (2h)

Practicum sense directrius:

1- Assistència a processos diagnòstics amb obtenció de material citològic. (3h)

2- Estudi de casos clínics amb observació supervisada al microscopi. (12h)

Metodologia

Aquesta Guia descriu el marc, continguts, metodologia i normes generals de l'assignatura, d'acord amb el pla d'estudis vigent. L'organització final de l'assignatura pel que fa al nombre i mida de grups, distribució en el calendari i dates d'exàmens, criteris específics d'avaluació i revisió d'exàmens, es concretaran a cada una de les Unitats Docents Hospitalàries (UDDHH), que ho explicaran a través de les seves pàgines web i el primer dia de classe de cada assignatura, a través del professors responsables de l'assignatura a les UDDHH.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	10	0,4	1, 2, 4, 5, 6, 11
Seminaris	5	0,2	1, 2, 6, 8, 10, 13, 15
Tipus: Supervisades			
Pràcticum sense directrius	15	0,6	1, 3, 6, 7, 9, 12, 14
Tipus: Autònomes			
Anàlisi crítica d'articles científics i consulta de recursos on-line	15	0,6	7
Estudi personal, lectura de textos, realització d'esquemes i resums	29	1,16	9

Avaluació

Les competències d'aquesta assignatura seran avaluades amb un pes relatiu de la prova teòrica, de l'avaluació de resolució de casos clínics i l'assistència i participació de 30%, 50% i 20 %, respectivament.

Els coneixements teòrico-pràctics (80% de la nota final) s'avaluaran de dues formes:

1. Prova escrita objectiva sobre els coneixements adquirits (30% de la qualificació).
 - S'efectuaran dos proves escrites de 30 minuts per valorar els coneixements teòrics.
2. Prova de resolució de casos clínics (50% de la nota qualificació).
 - Es valorarà l'enfoc i orientació diagnòstica dels casos clínics que l'alumne ha treballat individualment en les activitats supervisades. S'efectuarà la valoració dels temes treballats en dos parts.

L'assistència i participació (20% de la nota final) s'avaluarà valorant:

1. Actitud a les activitats supervisades
2. Participació en Seminaris
3. Assistència a classes teòriques i seminaris

- El màxim d'absències permeses no justificades per poder avaluar les competències adquirides durant la docència és de 2. Qualsevol altra absència ha de ser justificada.
- Més de 4 absències, independentment de la causa, impedeix a l'alumne ser avaluat.

Qualificació final

- Suma ponderada de la prova teòrica (30%), resolució de casos clínics (50%) i valoració de l'assistència i participació (20%)
- Expressió: Nota numèrica amb un decimal, de 0 a 10. S'aprova amb una qualificació igual o superior a 5.
- Qualificació qualitativa: Suspens, aprovat, notable, excel·lent, MH

Sistema de revisió d'exàmens

- La revisió dels exàmens es farà de forma individual amb l'alumne. Quan es publiquin les notes provisionals, s'indicarà l'horari i lloc on es durà a terme la revisió

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i participació	20%	0	0	7, 10
Prova teòrica	30%	1	0,04	1, 3, 4, 5, 6, 9, 13, 14, 15
Resolució de casos clínics	50%	0	0	1, 2, 3, 6, 8, 11, 12, 13

Bibliografia

BIBLIOGRAFIA DE CONSULTA

Kumar V, Abbas A, Fausto N, Aster J. Robbins y Cotran. Patología Estructural y Funcional (8ª edición + students consult). Saunders, Elsevier. ISBN 978-84-8086-332-2 Madrid 2010.

[Manual and atlas of fine needle aspiration cytology. S. R. Orell, G. F. Sterret, M. N. I. Walters and D. Whitaker with a chapter on Organ Imaging by Suzanne Le P. Langlois and Foreword by N. G. Stormby. Churchill Livingstone](#), ISBN-13 9780702031519, 2011.

Recursos d'Internet

<http://webs.academia.cat/societats/citopato/>